

за яким цікаво спостерігати. Такий формат обов'язково приверне увагу нових потенційних споживачів.

Отже, з кожним роком в Україні з'являються все нові види громадського харчування, починаючи від фаст-фудів і закінчуючи тематичними і висококласними ресторанами, з'являються нові концепції, тенденції, тренди, технології приготування страв тощо, які допомагають ресторанному бізнесу залишатися на плаву, бути конкурентоспроможними. Ринок ресторанних послуг України має величезний потенціал і перспективи розвитку в майбутньому.

Література.

1. П'ятницька Г.Т. Ресторанне господарство України: ринкові трансформації, інноваційний розвиток, структурна переорієнтація: монографія / Г.Т. П'ятницька. - Київ : КНТЕУ, 2005. – С. 117–123.

2. П'ятницька Г.Т. Сучасні тренди розвитку ресторанного господарства в Україні: монографія / Г.Т. П'ятницька, В.С. Найдюк. - Київ: КНТЕУ, 2017. – С. 66–73.

СУТНІСТЬ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА БАНКУ

Овчаренко В. М., студент

*Науковий керівник: Смоляк В. А., к. е. н., доцент
Харківській національній економічній університет
імені Семена Кузнеця*

Аналіз робіт робот науковців [1-3] дозволяє зробити висновки про те, що в науковій літературі ще недостатньо висвітлені питання щодо ролі якісної оцінки кредитоспроможності позичальника у зменшенні кредитних ризиків банку. Національний банк України також приділяє велику увагу цьому питанню, що знайшло своє відображення в Положенні НБУ «Про порядок формування і використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» [1].

Очевидно, етимологія терміна «кредитоспроможність» усе ж не випадкова і варто говорити про кредитоспроможність як про «спроможність». Далі визначимося із суб'єктом кредитних відносин, що має бути вказаний у визначенні кредитоспроможності. У проаналізованих визначеннях немає однозначності з цього питання і

Йдеться про «позичальника», «компанію», «приватну особу», «господарський суб'єкт», «підприємство», «економічний суб'єкт» чи «суб'єкт» не згадується взагалі. Звичайно, у визначенні поняття кредитоспроможності суб'єкт неодмінно має бути вказаний і, швидше за все, ним повинен бути «позичальник», адже в його ролі можуть бути і фізичні, і юридичні особи. Іншою відмінністю є те, що в одних визначеннях ідеться про спроможність «розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями», а в інших – про здатність «залучати» і «повертати» капітал; про спроможність «залучати позиковий капітал» і «обслуговувати свій борг»; про передумови «отримання» кредиту та здатність «повернути» його. Говорити про кредитоспроможність як про здатність «залучати» капітал або як про передумови для «отримання» кредиту не зовсім коректно, адже кредитоспроможність оцінюється з позиції банку, якого передусім цікавить не спроможність позичальника «залучати» кошти, а його здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Крім того, варто зазначити, що кредитні зобов'язання позичальника перед банком, на відміну від інших, мають погашатися виключно грошовими коштами. Тож для банку, який надає кредит, важливо, щоб позичальник був не лише платоспроможним, а й кредитоспроможним.

Недостатньо точно відображає суть явища спроможність повертати «капітал» чи «кредит» – позичальник має бути здатним не лише повернути «капітал» або «кредит», а й заплатити за користування ним. Можна стверджувати, що сутності поняття кредитоспроможності найбільшою мірою відповідає формулювання про спроможність позичальника «розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями», адже вони передбачають і повернення кредиту, і виплату відсотків, і інші зобов'язання позичальника [2].

В одних визначеннях ідеться про спроможність позичальника розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями «повністю і в строк», в інших – «у повному обсязі в передбачені терміни»; «повністю і своєчасно»; «належним чином»; «у повному обсязі і у визначений кредитною угодою термін». Найточніше, на нашу думку, останнє формулювання, оскільки в ньому йдеться не про абстрактну «своєчасність», а про «визначений кредитною угодою» строк [3].

Оцінка кредитоспроможності є основним етапом процесу кредитування, від правильності якої залежить успішність кредитного процесу. Проте на сьогодні не має єдиного тлумачення поняття кредитоспроможності та уніфікованої методики оцінки кредитоспроможності позичальників.

Відомо, що зобов'язання підприємства перед кредиторами можуть погашатися як грошовими коштами, так і іншими видами активів: товарами, готовою продукцією тощо. Деякі ж зобов'язання – наприклад, за банківськими кредитами, податкові – мають бути погашені виключно грошовими коштами.

Також в літературних джерелах оцінку кредитоспроможності часто зводять до оцінки фінансового стану. Такий підхід, як нам вбачається, не зовсім правильний. Як не можна стверджувати про те, що оцінка кредитоспроможності обмежується тільки оцінкою фінансового стану, так і про те, що оцінка фінансового стану – це більш широке поняття. Є спільні показники, які використовуються як для оцінки фінансового стану, так і для оцінки кредитоспроможності, а є показники, які характеризують або тільки кредитоспроможність, або тільки фінансовий стан [1]. Так, підприємство може мати не найкращий фінансовий стан та воно має у своїй власності добре реалізуємі активи (будівлі чи устаткування, що користуються великим попитом на ринку), що значно підвищує шанси отримання кредиту, а відповідно підвищує кредитоспроможність підприємства. Відповідно кредитоспроможність також визначається спроможністю позичальника погасити свої боргові зобов'язання за рахунок вторинного джерела – реалізації застави [2].

Відповідно до вищесказаного кредитоспроможність – це сукупність матеріальних і фінансових можливостей отримання кредиту у рамках певної суми та надійність й здатність позичальника оплатити та повернути кредит у строк і в повному обсязі.

Підхід до оцінки кредитоспроможності клієнтів має бути системним, комплексним, виходячи з результатів аналізу їх економічної заможності та ефективності кредитованих заходів (проектів). Рішення банкіра про рівень кредитоспроможності позичальника позики формується, під впливом трьох відносно самостійних аналітичних блоків [3].

Для здійснення банком ефективною та якісною оцінки кредитоспроможності позичальника необхідним, окрім усього іншого, є правильне розуміння сутності поняття «кредитоспроможність». Саме тому автором було розроблено визначення, що дає можливість звести до мінімуму суперечності щодо визначення суб'єкта оцінки кредитоспроможності, строку погашення кредиту, за рахунок яких коштів він буде погашатися, та усього іншого. Отже, можна сказати, що застосування

запропонованого визначення має не лише важливе теоретичне, а й практичне значення, оскільки визначає як зміст, так спрямованість і результат оцінки.

Перший підхід, на нашу думку, є не зовсім коректними. По-перше, все ж таки етимологія терміна "кредитоспроможність" не випадкова і тому кредитоспроможність необхідно визначати насамперед як спроможність. По-друге, потрібно вказувати особу, про спроможність якої зазначається та в ролі якої найкраще розуміти позичальника. По-третє, кредитора цікавить не тільки здатність позичальника повернути кредит, а й проценти за ним. Тому слід визначати кредитоспроможність як спроможність позичальника розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями, що включає і основну суму боргу, і проценти. По-четверте, для банку є суттєвим не тільки спроможність позичальника розрахуватися за своїми зобов'язаннями, а і спроможність це робити своєчасно (тобто у визначений кредитною угодою термін) і в повному обсязі. По-п'яте, кредитора цікавить не тільки спроможність позичальника повернути борг і проценти, а і його бажання це зробити.

Прихильники другого підходу оцінку кредитоспроможності зводять до оцінки фінансового стану. Такий підхід, як нам вбачається, не зовсім правильний. Як не можна стверджувати про те, що оцінка кредитоспроможності обмежується тільки оцінкою фінансового стану, так і про те, що оцінка фінансового стану – це більш широке поняття. Є спільні показники, які використовуються як для оцінки фінансового стану, так і для оцінки кредитоспроможності, а є показники, які характеризують або тільки кредитоспроможність, або тільки фінансовий стан.

Проведені дослідження показали, що найбільш повним і застосовуваним у сучасних ринкових умовах є третій підхід. Автор також дотримується цього підходу, але для того, щоб надати свій науково обґрунтований погляд стосовно цього поняття скористаємося стандартною методикою в галузі суспільних наук, що базується на аналізі текстових масивів – контент-аналіз.

Таким чином, в контексті вищевикладеного можна зробити висновок, що думки сучасних економістів з приводу поняття та сутності кредитоспроможності позичальника розділилися. У підрозділі систематизовано наявний матеріал та запропоновано найбільш раціональне на думку автора визначення поняття кредитоспроможності позичальника. Більш достовірною оцінкою кредитоспроможності дає змогу забезпечити

аналіз фактичного фінансового стану позичальника, зокрема, його платоспроможності та фінансової стійкості. Стабільний фінансовий стан – запорука здатності клієнта майбутньому розраховуватися за своїми кредитними зобов'язаннями. Однак підходи до оцінки кредитоспроможності змінюються залежно від досконалості правового поля.

Література.

1. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія / Н.М. Внукова, В.А. Смоляк, Ж.О. Андрійченко та ін.; наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. Харків : АдВА, 2009. 195 с.
2. Галасюк В.В. Оцінка кредитоспроможності позичальника. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 11. С. 42–46.
3. Карапетян Т. Кредитоспроможність позичальників та методи її оцінки. *Вісник Національного банку України*. 201. № 4. С. 20–21.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСО-КРЕДИТНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

*Попович О. В., Савчук І. Ю., студентки
Науковий керівник: Ріппа М. Б., к. е. н, доцент
Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

Україна є державою, яка прагне проявляти себе на світовій арені, але попри економічну кризу вимушена сконцентрувати зусилля на її подоланні. Тому неоднозначне питання співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями є досить актуальним.

Провідними вітчизняними вченими у дослідженні суті та теоретичних засад міжнародного кредитування є: Д. Лук'яненко, Ю. Макагон, О. Мозговий, Т. Оболенська та ін. Проте, незважаючи на значний обсяг накопичених у даній сфері наукових досліджень, багато положень праць носять суперечливий і дискусійний характер.

На сучасному етапі існування валютно-фінансового співробітництва міжнародні організації відіграють все більш помітну роль в світовій економіці. Серед найбільш впливовіших міжнародних валютно-фінансових інституцій виділяють так звані «Бреттон-Вудські організації», до яких відносять Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк (СБ). Найбільш потужними та дієвими